

## PROGRAM PRIORYTETOWY

Tytuł programu:

Poprawa efektywności budynków mieszkalnych wielorodzinnych na terenach wiejskich

### **1. Cel programu**

Celem programu jest poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych<sup>1</sup> na terenach wiejskich dotkniętych ubóstwem energetycznym w związku z transformacją ustrojową<sup>2</sup>, poprzez zmniejszenie zapotrzebowania budynków na energię w szczególności poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii.

Jednocześnie program wpłynie na poprawę stanu infrastruktury budynków mieszkalnych poprawiając jakość powietrza i komfort cieplny użytkowników poprzez między innymi likwidację źródeł ciepła na stałe paliwa kopalne, a także przyczyni się do likwidacji ubóstwa energetycznego na terenach wiejskich.

Program jest zgodny z legislacją Unii Europejskiej, w tym z art. 10d dyrektywy 2003/87/WE

Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającego system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniającego dyrektywę Rady 96/61/WE oraz rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu

do funkcjonowania Funduszu Modernizacyjnego wspierającego inwestycje w modernizację systemów energetycznych oraz poprawę efektywności energetycznej niektórych państw członkowskich.

Program przyczyni się do osiągnięcia celów ramowych dotyczących klimatu i energetyki określonych na poziomie krajowym oraz celów długoterminowych określonych w Porozumieniu Paryskim.

### **2. Wskaźnik osiągnięcia celu programu**

Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźnika osiągnięcia celu pn.:

#### **Liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła (spełniających zasadę DNSH)**

---

<sup>1</sup> Wielorodzinne budynki mieszkalne na potrzeby programu to budynki, w których funkcjonują wspólnoty mieszkaniowe formalne bądź nieformalne, pod warunkiem że przed dniem 1 stycznia 1992 r. stanowiły one mienie Skarbu Państwa lub własność rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

<sup>2</sup> Tereny wiejskie dotknięte ubóstwem energetycznym w związku z transformacją ustrojową na potrzeby niniejszego programu zostały zdefiniowane jako obszary, gdzie znajdowały się zasoby dawnych podmiotów gospodarki uspołecznionej, w tym byłych państwowych gospodarstw rolnych, przedsiębiorstw państwowych i rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 1350 sztuk.

#### **Liczba budynków objętych termomodernizacją**

Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 380 sztuk.

#### **Zmniejszenie emisji CO<sub>2</sub>**

Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 5 000 MgCO<sub>2</sub>/rok.

#### **Zmniejszenie zużycia nieodnawialnej energii pierwotnej**

Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 36 000 GJ/rok.

#### **Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych**

Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 5 MW.

### **3. Budżet**

Budżet na realizację celu programu ze środków NFOŚiGW wynosi dla bezzwrotnych form dofinansowania – 500 000 000,00 zł.

### **4. Okres wdrażania**

Program realizowany będzie w latach 2026 - 2030, przy czym:

- 1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów z beneficjentami końcowymi wskazanymi w pkt 7.4.2) podejmowane będą do dnia 31.12.2029 r.,
- 2) środki wydatkowane przez beneficjenta, czyli wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej: wfośigw) będą do dnia 30.09.2030 r.

### **5. Terminy i sposób składania wniosków**

- 1) Nabór wniosków prowadzony jest w trybie ciągłym.
- 2) Wnioski beneficjentów końcowych wskazanych w pkt. 7.4.2 będą przyjmowane i obsługiwane przez wfośigw, które zawrą z NFOŚiGW umowę udostępnienia środków.
- 3) Terminy, sposób składania wniosków i ich rozpatrywania określone zostaną w ogłoszeniu o naborze, które zamieszczone będzie na stronie internetowej właściwego wfośigw.

### **6. Koszty kwalifikowane**

- 1) Okres kwalifikowalności kosztów rozumiany jako data wystawienia faktury dla beneficjenta końcowego wskazanego w pkt. 7.4.2: od dnia 01.10.2026 r. do dnia 31.08.2030 r., z zastrzeżeniem, że inwestycja nie może zostać zakończona przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.
- 2) Do kosztów kwalifikowanych zalicza się wszystkie prace i elementy robót termomodernizacyjnych wskazane w „Wytucznych w zakresie kosztów kwalifikowanych” z uwzględnieniem „Ramowego Katalogu Kosztów Kwalifikowanych” i wyszczególnione w audycie energetycznym dla budynku, za wyjątkiem kosztów opisanych w pkt 3 i 4.

- 3) Koszty związane z elementami niewynikającymi z audytów energetycznych, jeżeli realizują szersze cele Europejskiego Zielonego Ładu, w tym strategii na rzecz Fali renowacji, np. zwiększenie powierzchni zielonych (zielone dachy, ściany), rozwój elektromobilności, rozwiązania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym, infrastruktura związana z dostępnością, montaż urządzeń do magazynowania energii i służących cyfryzacji budynku kwalifikuje się do wysokości nieprzekraczającej 15% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.
- 4) Koszty zarządzania inwestycją są niekwalifikowane za wyjątkiem kosztów wynikających z obowiązującego prawa (w tym w szczególności kosztów inspektora nadzoru).
- 5) Nie kwalifikowane są koszty instalacji lub modernizacji źródeł ciepła na paliwa kopalne.
- 6) Podatek od towarów i usług (VAT) jest kosztem kwalifikowanym tylko wówczas, gdy jest on faktycznie i ostatecznie ponoszony przez beneficjenta, a beneficjent nie ma prawnej możliwości odliczenia podatku naliczonego od podatku należnego w jakiegokolwiek części, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług. Oznacza to, że w przypadkach, gdy beneficjent może odliczyć podatek VAT, ale rezygnuje z tej możliwości, podatek VAT nie jest kosztem kwalifikowanym. Zasady kwalifikowalności opisane są szczegółowo w „Wytycznych w zakresie kosztów kwalifikowanych”.

## **7. Formy i warunki udzielania dofinansowania**

### **7.1 Formy dofinansowania**

Udostępnienie środków dla wfośigw, z przeznaczeniem na udzielanie dotacji beneficjentom końcowym.

### **7.2 Intensywność dofinansowania**

Do 100% kosztów kwalifikowanych.

Jednostkowy koszt kwalifikowany wyrażony jako iloraz kosztów kwalifikowanych do powierzchni o regulowanej temperaturze powietrza nie może przekraczać wartości 2 000 zł za 1 m<sup>2</sup> powierzchni o regulowanej temperaturze powietrza.

W przypadku, gdy powierzchnia o regulowanej temperaturze powietrza wskazana w audycie ex-post (na podstawie dokumentacji powykonawczej) różni się nie więcej niż o 5% od wartości ww.

powierzchni wyliczonej w audycie ex-ante to wyliczenie dofinansowania uznaje się za prawidłowe i zgodne z wyliczeniem na podstawie audytu ex-ante. W przypadku przekroczeń 5% różnicy, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, NFOŚiGW zachowuje prawo do zmiany kwoty dofinansowania.

### **7.3 Warunki dofinansowania z udziałem środków NFOŚiGW udzielanego przez wfośigw beneficjentom końcowym**

- 1) Udzielając dotacji ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, wfośigw działa we własnym imieniu na rzecz NFOŚiGW.
- 2) Dofinansowanie nie będzie udzielane na te same koszty inwestycji, które zostały sfinansowane w ramach planu rozwojowego lub innych publicznych środków krajowych lub zagranicznych, w tym ze środków budżetu Unii Europejskiej, dotyczy to również przypadków kiedy umowa dotycząca sfinansowania została rozwiązana na wniosek beneficjenta
- 3) Inwestycja nie może zostać zakończona przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.
- 4) Inwestycja musi prowadzić do likwidacji źródła ciepła na stałe paliwa kopalne.
- 5) W umowie o dofinansowanie z beneficjentem końcowym należy wskazać termin zakończenia inwestycji.
- 6) Beneficjent końcowy zobowiązany jest do eksploatacji instalacji i urządzeń (we wskazanej we wniosku lokalizacji) przez co najmniej 5 lat od dnia zakończenia inwestycji.
- 7) W przypadku, w którym na powierzchni przekraczającej 20% części budynku podlegającej modernizacji energetycznej, w ramach projektu prowadzona będzie działalność gospodarcza (rozumiana zgodnie z unijnym prawem konkurencji<sup>3</sup>), inwestycja nie kwalifikuje się do dofinansowania w zakresie tego budynku.

#### **7.4 Beneficjenci**

- 1) Beneficjentem programu są wfośigw.
- 2) Beneficjentem końcowym są jednostki samorządu terytorialnego.

#### **7.5 Rodzaje inwestycji:**

Inwestycje polegające na poprawie efektywności energetycznej wraz z możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych na terenach wiejskich dotkniętych ubóstwem energetycznym w związku z transformacją ustrojową.

Inwestycje polegające na:

- termomodernizacji wielorodzinnych budynku/budynków mieszkalnych na terenach wiejskich dotkniętych ubóstwem energetycznym w związku z transformacją ustrojową;
- instalacji OZE w wielorodzinnym/ch budynku/budynkach mieszkalnych na terenach wiejskich dotkniętych ubóstwem energetycznym w związku z transformacją ustrojową;

---

<sup>3</sup> Działalność gospodarcza, według unijnego prawa konkurencji, rozumiana jest bardzo szeroko, jako oferowanie towarów lub usług na rynku. Zakres tego pojęcia jest szerszy niż w prawie krajowym (art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców), ponieważ nie wymaga się, aby działalność miała charakter zarobkowy, czy była prowadzona w sposób zorganizowany lub ciągły.

- wymianie źródła ciepła w wielorodzinnym/ch budynku/budynkach mieszkalnych na terenach wiejskich dotkniętych ubóstwem energetycznym w związku z transformacją ustrojową.

Do wsparcia kwalifikują się budynki, które spełniają łącznie następujące kryteria kwalifikacji:

- 1) własnościowe – wielorodzinne budynki mieszkalne, wybudowane i oddane do użytkowania nie później niż do dnia 1 stycznia 1992 r., w związku z wejściem życia ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa<sup>4</sup>;
- 2) terytorialne – budynki położone na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, na obszarze których działalność prowadziły państwowe gospodarstwa rolne;
- 3) funkcjonalne – budynki będące przed 1 stycznia 1992 r., w dyspozycji podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji rolnej lub okołorolnej, w tym budynki po byłych rolniczych spółdzielniach produkcyjnych.

Zakres modernizacji energetycznej każdego z ww. budynków musi wynikać z opracowanego audytu energetycznego, wykazującego minimalną redukcję zapotrzebowania na energię pierwotną budynku na poziomie 30% w stosunku do stanu istniejącego, a żaden z budynków w standardzie po modernizacji: nie jest wyposażony w źródła ciepła stanowiące stałe paliwa kopalne, ani nie jest wyposażony w indywidualne źródła ciepła<sup>5</sup> na paliwa kopalne.

## 8. Szczegółowe kryteria wyboru inwestycji

### KRYTERIA DOSTĘPU

Kryteria oceny wniosków o udostępnienie środków składanych przez wfośigw:

| Lp. | NAZWA KRYTERIUM                                                                                                                                   | TAK | NIE |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|
| 1.  | Wniosek jest złożony na obowiązującym formularzu i w wymaganej formie                                                                             |     |     |
| 2.  | Wniosek jest kompletny i prawidłowo podpisany, wypełniono wszystkie wymagane pola formularza wniosku oraz dołączono wszystkie wymagane załączniki |     |     |
| 3.  | Wnioskodawca wywiązuje się z zobowiązań cywilnoprawnych na rzecz NFOŚiGW                                                                          |     |     |

<sup>4</sup> Ustawa ta utworzyła Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz Krajową Agencję Własności Rolnej, przejmując mienie byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych. Data ta powiązana jest z procesem likwidacji PGR i ostatecznym ukształtowaniem zasad gospodarowania mieniem rolnym Skarbu Państwa.

<sup>5</sup> Indywidualne źródła ciepła – urządzenie lub instalacja służąca do wytwarzania energii cieplnej na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej, zlokalizowana w obrębie jednego mieszkania lub lokalu, niezależna od wspólnej instalacji centralnego ogrzewania budynku.

|    |                                                                                          |  |  |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| 4. | Cel i rodzaj inwestycji jest zgodny z programem priorytetowym                            |  |  |
| 5. | Okres realizacji inwestycji i wypłaty dofinansowania są zgodne z programem priorytetowym |  |  |
| 6. | Forma i intensywność wnioskowanego dofinansowania jest zgodna z programem priorytetowym  |  |  |

**Kryteria oceny wniosków składanych przez Beneficjentów końcowych:****Kryteria jakościowe dopuszczające**

| Nr | Nazwa kryterium                                                 | Opis kryterium                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Sposób weryfikacji |
|----|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1. | Brak podwójnego finansowania                                    | <p>Analizowane jest, czy Wnioskodawca nie otrzymał już finansowania na te same koszty inwestycji w ramach planu rozwojowego lub innych publicznych środków krajowych lub zagranicznych, w tym środków budżetu Unii Europejskiej.</p> <p>Ocena na podstawie co najmniej oświadczenia o braku podwójnego finansowania inwestycji złożone przez</p>                                                                                                                    | T/N                |
| 2. | Zachowanie zgodności z zasadą równości szans i niedyskryminacji | <p>Badane będzie, czy na terenie Wnioskodawcy (gmina) nie obowiązują żadne ustanowione przez jego organy dyskryminujące akty prawa miejscowego lub inne podjęte dyskryminujące uchwały oraz nie podjęto jakichkolwiek działań dyskryminujących, sprzecznych z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 1060/2021.</p>                                                                                                                                | T/N                |
| 3. | Właściwie określone koszty kwalifikowane                        | <p>Ocena polega na sprawdzeniu kwalifikowalności, adekwatności i racjonalności kosztów planowanych do poniesienia w ramach inwestycji.</p> <p>Wydatki możliwe do kwalifikowania w ramach inwestycji określone są na zasadach opisanych w RKKK (Ramowy Katalog Kosztów Kwalifikowanych), Wytocznych w zakresie kosztów kwalifikowanych z uwzględnieniem ust. 6 „Koszty kwalifikowane”.</p> <p>Ocena na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach.</p> | T/N                |
| 4. | Pomoc publiczna                                                 | <p>Nie przewiduje się udzielania pomocy publicznej.</p> <p>Weryfikowane jest spełnienie warunku wydajności</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | T/N                |

|    |                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
|    |                                                                                                         | <p>infrastruktury – nieprzekraczającej 20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury.</p> <p>Ocena na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |     |
| 5. | <p>Zgodność z zasadą „niewyrządzania znaczącej szkody środowisku” (DNSH – „do no significant harm”)</p> | <p>Weryfikowane jest zachowanie zgodności z zasadą „niewyrządzania znaczącej szkody środowisku”.</p> <p>Ocena na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach, w szczególności na podstawie oświadczenia że na wszystkich etapach realizacji inwestycji, od etapu przygotowania, poprzez etap realizacji, eksploatacji do etapu zamknięcia, zobowiązuję się do przestrzegania zasady DNSH wynikającej z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 oraz zobowiązuję się do zawarcia w dokumentacji przetargowej wymogu dla Wykonawcy robót, aby dokumentacja techniczno-budowlana oraz realizacja prac modernizacyjnych były spójne z zasadą DNSH, w szczególności aby były realizowane działania na rzecz maksymalizacji wskaźnika (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne wytworzonych na placu budowy, możliwych do ponownego użycia, recyklingu i innego odzysku</p> | T/N |

|     |                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                 |
|-----|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 6.  | Zwiększenie efektywności energetycznej                                  | <p>Inwestycja przyczyni się do zwiększenia j efektywności energetycznej każdego z termomodernizowanych budynków o min. 30% w zakresie energii pierwotnej w stosunku do stanu istniejącego.</p> <p>Powyższa wartość wynika z dokumentacji technicznej (audyt energetyczny – ex ante), z której wynikają również rekomendowane rozwiązania pod względem ekonomiczno-technicznym.</p>                     | T/N             |
| 7.  | Obowiązkowy audyt energetyczny – ex ante i audyt energetyczny – ex post | <p>Przedłożono obowiązkowy audyt ex-ante, określający zakres inwestycji. Zgodność wnioskowanego przedsięwzięcia z treścią audytu, wynikającego z wytycznych dotyczących przygotowania audytu energetycznego. Dokument ten stanowi załącznik do regulaminu naboru. Wnioskodawca złożył również deklarację o przeprowadzeniu audytu energetycznego ex-post. Termin przekazania audytu ex-post będzie</p> | T/N             |
| 8.  | Wymiana lub modernizacja źródła ciepła                                  | <p>Weryfikacja zgodności wymiany lub modernizacji źródła ciepła z RKKK. Źródła wykorzystujące stałe paliwo kopalne są wykluczone w ramach realizacji przedsięwzięcia.</p> <p>Ocena na podstawie informacji zawartych we wniosku</p>                                                                                                                                                                    | T/N/nie dotyczy |
| 9.  | Obowiązkowa ekspertyza ornitologiczna/chiropterologiczna                | <p>Przedłożono obowiązkową ekspertyzę ornitologiczną/chiropterologiczną lub oświadczenie o dostarczeniu ww. ekspertyzy przed rozpoczęciem prac termomodernizacyjnych.</p>                                                                                                                                                                                                                              | T/N             |
| 10. | Udokumentowane prawo do dysponowania gruntami lub obiektami na cele     | <p>Wnioskodawca posiada udokumentowane prawo do dysponowania gruntami lub obiektami na cele inwestycji dla 100% zakresu rzeczowego inwestycji, bądź posiada zgodę właścicieli nieruchomości na realizację inwestycji.</p>                                                                                                                                                                              | T/N             |

|     |                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                             |                 |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 11. | Koszt kwalifikowany na jednostkową powierzchnię o regulowanej temperaturze powietrza | Koszt kwalifikowany odniesiony do jednostkowej powierzchni o regulowanej temperaturze nie przekracza 2 000 zł za m <sup>2</sup> powierzchni o regulowanej temperaturze powietrza.<br><br>Ocena na podstawie informacji zawartych we wniosku i załącznikach. | T/N/nie dotyczy |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|

## 9. Postanowienia dodatkowe

- 1) Do niniejszego programu priorytetowego mają odpowiednie zastosowanie „Zasady udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” oraz „Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”.
- 2) Ilekroć w niniejszym programie priorytetowym jest mowa o inwestycji rozumie się przez to inwestycje, o których mowa w ustawie z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz w art. 401e ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, a także przedsięwzięcia, o których mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, Zasadach udzielania dofinansowania ze środków NFOŚiGW, Wytycznych w zakresie kosztów kwalifikowanych, Metodocyce oceny finansowej wniosku o dofinansowanie, Kryteriach wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków NFOŚiGW oraz innych dokumentach NFOŚiGW.